ดอกไม้ในวรรณคดีไทย ๑๕

โดย นักกลอน หน 27

๖๘ มะปริง

“ยูงยางกร่างไกรใบหนา พิลังกาสากาหลงแลชงโคขิง
โกงกางต้นลางตะลิงปลิง ล้วนเหล่าลางลิงมะปริงกระทิงทองหลาง"

วรรณคดี : พรรณพฤกษา

พระประพันธ์ : พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)

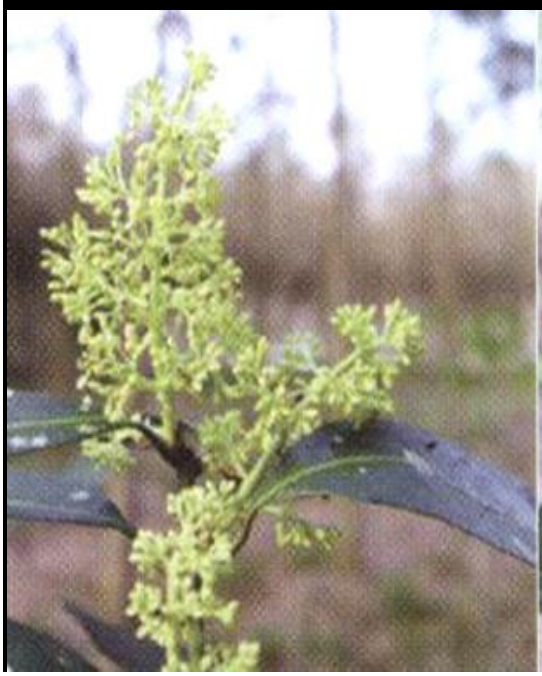

ต้นมะปริง Bouea oppositifolia วงศ์คลอเคลีย Amacardiaceae
ชื่อสามัญ Marin fruty tree ชื่ออื่นมี ต้นปริง Plum mango

ถิ่นกำเนิด เขตร้อนชื้น พื้นเอเชีย ในSoutheast Asiaนี้ มีมากโข
ไม้ต้นใหญ่ เหมาะสม พุ่มกลมโต หรือกรวยห้อย ย้อยโชว์ โผล่กลางไพร

ปริงใบอ่อน สีม่วงแดง ม่วงอมฟ้า ยามแก่กล้า ใบเขียวเข้ม เต็มพุ่มใหญ่
ดอกสีขาว อมเหลือง ตามซอกใบ กลีบรูปไข่ สีเหลืองอ่อน ออนซอนมาลี

ผลทรงกลม สีเขียวเด็ด เมล็ดเดียว ผลอ่อนนี้ มีรสเปรี้ยว เสียวฟันจี๋
ผลสุกสี เหลืองส้ม กลมกลืนดี เมล็ดมี เส้นใย ให้สีน้ำตาล

อันประโยชน์ มะปริง จริงแจ้งชัด ผลเปรี้ยวจัด ปาดฝานจิ้ม น้ำปลาหวาน
ปรุงต้มยำ ทำปริงดอง รับรองกัน ว่ารสนั้น เข้าขั้น มันถึงใจ

รากมะปริง สิ่งทำเป็น ยาเย็นจิต ใช้ถอนพิษ ลดไข้ ให้คลายได้
ขุดรากมา ฝานฝนเอา เข้ายาไทย สมุนไพร จากมะปริง อิงตำรา

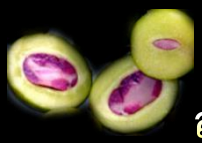

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

อันมะปริง ลิงค่าง มะปรางคู่ รู้กันอยู่ ดูเหมือนนี้ พี่น้องเล่า
ชื่อคล้องจอง มองผาด ต้องคาดเดา ทึกทักเอา เขาว่านี้ มีที่มา

มะปรางนั้น หวานละมุน กรุ่นในจิต มะปริงนั้น มันเปรี้ยวจี๊ด คิดผวา
นึกคราใด ใยเข็ดฟัน สุดพรรณนา น้ำลายหนา มาอออยู่ ดูแปลกดี

มะปรางสาว เจ้าหน้าหวาน ปานตาลเฉาะ วจีเพราะ เสนาะล้ำ น้ำคำนี้
ยามแย้มยิ้ม พริ้มเพรา เจ้ามากมี มองกี่ที ไม่มีเบื่อ เอื้อสุขจริง

มะปริงสาว เจ้าหน้าแด่น แป้นแล้นเหลือ มึนทุกเมื่อ เจือสนุก สุขใจยิ่ง
ยามเมื่อเห็น ดูเด่นล้น ซนเหมือนลิง ไม่อยู่นิ่ง วิ่งเล่นหัว ทั่วบริเวณ

มะปริงเด็ก ไม่เล็กนัก มักสนุก ชอบเคล้าคลุก ซุกไซ้ พี่ชายเล่น
ดุจพี่น้อง ท้องเดียวกัน มันประเด็น รู้เห็นเช่น เป็นฉะนี้ จั๊กกะจี้ใจ

รักมะปราง น่าชังเหลือ เมื่อใจคิด อยากได้ชิด เชยชมยิ่ง มะปริงหมาย
คนชั่วชาติ อุบาทว์จัง ช่างน่าอาย เกิดเป็นชาย ใยชั่วฉล คนอัปรีย์

ตั้งสติ มิให้จิต คิดวิปลาส จำต้องคัด จัดดึงใจ ให้เข้าที่
ใช้ธรรมช่วย อำนวยได้ ใจเปรมปรีดิ์ หมั่นคิดดี มีกุศล คนชื่นชม

จิตคนเรา เมามัว พัวพันล้น คิดสับสน ปนเปเล่า เราติดหล่ม
ตามใจมาก จักเสียหาย ให้ตรอมตรม จะสุขสม โน้มจิตตั้ง ในทางดี

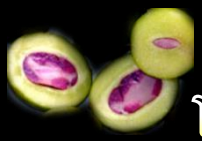

โกวิท ธีรวิโรจน์

เห็นมะปริง แล้วเสียว คงเปรี้ยวจี๊ด กินต้องซี๊ด ปากสั่น ให้หวั่นไหว
หน้าเหยเก เข็ดฟัน นั่นปะไร เม็ดออกไป แช่อิ่ม คงพริ้มเพรา

ดอกเป็นช่อ อรชร ตอนติดลูก เอามาปลูก สักต้นไซร้ คงไม่เหงา
ได้เปรี้ยวปรี๊ด จี๊ดจ๊าด อาจต้องเอา น้ำปลาหวาน จิ้มเจ้า คงเข้าที

ใส่ต้มยำ แทนมะนาว ก็เข้าท่า ซอยถี่ถี่ ยำซะ น่ากินนี่
คงต้องกิน เปรี้ยวแบบนั้น นานนานที ท้องไม่ดี ลิ้นปร่า ต้องลาเอย

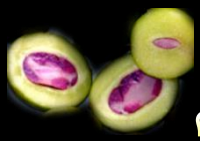

ศกุนตลา ณ หนองคาย

ต้นมะปริงสิงสถิตย์ที่ไหนหนอ ใฝ่ใจรออยากเห็นเป็นไฉน
คงยืนต้นขนาดกลางพร่างวิไล มีพุ่มใบทรงกลมผสมกรวยรี

เห็นยอดอ่อนสีม่วงร่วงห้อยย้อย ดูอ่อนช้อยช่อดอกเหลืองอ่อนสี
ตามซอกใบปลายยอดนั้นมากมี ผลเขียวสีกลมเล็กดูวับไว

ผลดิบเนื้อกรอบชุ่มจุ่มพริกเกลือ อร่อยเหลือปรุงทำแกงเลิศรสไซร้
น้ำปลาหวานมะปริงแว่นแซบถึงใจ วิตามินซีเสริมให้ฟันแข็งแรง

ช่วยขับเสมหะระดูเสียก็ดีได้ เปลือกแก้ไข้มลายไปพิษสำแดง
เลือดออกตามไรฟันพลันเหือดแห้ง เป็นผลแห่งคุณค่าสมุนไพร

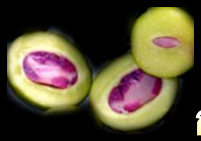

กุศล คำเพราะ

มะปริงไม้ทรงพุ่มไม่ผลัดใบ พบทางใต้ตะวันออกในป่าใหญ่
ดอกสีเขียวอมเหลืองพร่างพราวไพร ตามซอกใบออกเป็นช่อลอองาม

ผลทรงกลมหรือรูปไข่เปรี้ยวจี๊ดจ๊าด รสชาติบาดถึงทรวงฟันเข็ดขาม
เด็กชอบจิ้มน้ำปลาหวานเคี้ยวกรุบกราม ผู้ใหญ่ตามสามชิ้นพอขอวางทิ้ง

ปรุงรสเปรี้ยวในอาหารแทนมะนาว ต้มยำน้ำขาวแกงเหลืองปลากลมกล่อมยิ่ง
น้ำพริกขยำแบบปักษ์ใต้ยำมะปริง รากดีจริงเป็นยาเย็นแก้ไข้เอย

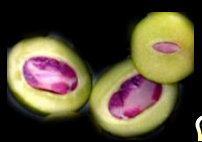

ดวงพร เดชกุลทอง

ต้นมะปริงนี่หนาถ้าจะบอก รู้จักดีไม่หลอกขอบอกว่า
ตอนเด็กเล็กวิ่งเก็บมะปริงแถวริมป่า ใหญ่เสียดฟ้าทรงพุ่มสมกลมรูปกรวย

ใบแน่นทึบกิ่งยาวห้อยย้อยลงดิน น่าถวิลใบบางเหนียวเขียวสลวย
ใบเดี่ยวเล็กปลายโคนใบแหลมระรวย ยามใบอ่อนสีม่วงสวยด้วยอมแดง

มะปริงนี้มีดอกสีเขียวอมเหลือง อร่ามเรืองช่อดอกแยกแตกแขนง
ทรงรูปไข่ใกล้ปลายกิ่งดอกออกแทง ดอกไกวแกว่งยามลมโบกโยกไปมา

ผลมะปริงนั้นหากว่าถ้าจะเทียบ เอามาเปรียบกับมะปรางมีต่างหนา
ตรงมะปริงผลเล็กและกลมกว่า นี่แหล่ะหนาผลมะปริงเปรี้ยวจริงนา

เอามะปริงมาหนึ่งจานผลทานได้ อาหารใต้ใช้มะปริงแทนส้มหนา
ผ่าสองซีกเอามาใส่แกงเหลืองปลา เม็ดม่วงฟ้าอย่าใส่ไม่ทานกัน

อีกหนึ่งจานเขาเอาทำยำมะปริง อร่อยยิ่งนำมะปริงสับสับหั่น
เอาแต่เนื้อเม็ดไม่เอาเขาไม่ทาน ผสมผสานมะพร้าวคั่วกลั้วเครื่องยำ

น้ำพริกมะปริงยิ่งจ๊าบทราบหรือไม่ สับซอยให้เป็นชิ้นเล็กคลุกขยำ
ใส่ลงครกหมกกะปิโขลกและตำ อร่อยล้ำเผ็ดเปรี้ยวนิดต้องติดใจ

อีกหนึ่งอย่างแซบนักมักทำทาน มะปริงเปรี้ยวน้ำปลาหวานเคยทานไหม
เอาน้ำปลาใส่น้ำตาลฝานพริกใส่ และต้องไม่ลืมหอมซอยอร่อยเชียว

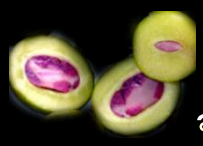

จตุพร สุวรรณปากแพรก

นึกถึงคราวยามแรกที่แพ้ท้อง ให้เรียกร้องแต่ของกินถวิลหา
ผลหมากรากไม้รสเปรี้ยวนา ปะฉะดะไม่เลือกหน้าหามากิน

ยามแรกเห็นผลมะปริงสวนเพื่อนบ้าน สุดจะทานทนได้ให้ถวิล
ต้องไปขอเพื่อนบ้านเอามากิน พอได้สิ้นความอยากก็ระอา

ก็มันเปรี้ยวเหลือใจกระไรนี่ นึกทุกทีน้ำลายสอรอแล้วหนา
เอามาจิ้มน้ำปลาหวานฉ่ำอุรา ใส่ต้มพล่าเปรี้ยวนักหนาพาเสียวฟัน

อุดมด้วยวิตามินอยู่ในผล ยังช่วยดลให้เรี่ยวแรงที่แข็งขัน
ช่วยแก้แพ้ถอนพิษไข้เกินจำนรรจ์ คุณอนันต์ไม่แพ้พรรณมะปรางเลย

เพราะมะปริงและมะปรางนั้นใกล้ชิด แนบสนิทสายสัมพันธ์อันจะเผย
อยู่ในวงศ์และสกุลเดียวกันเลย ขอเฉลยจุดใช้แยกแตกต่างพรรณ

มะปริงนั้นมีผลเล็กและป้อมกว่า ดุจดวงตากลมแบ่วแหววชวนฝัน
ส่วนมะปรางมีผลเรียวยาวกว่ากัน ปลูกสองพรรณไว้ด้วยกันดีกว่าเอย

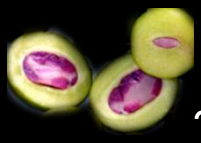

วลัยพร แสนวงษ์

รสเปรี้ยวจี๊ดซี้ดปากมะปริงนี้ เป็นไม้ที่มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อน
เอเซียตะวันออกเฉียงใต้นี้แน่นอน ลือกระฉ่อนในไทยนี้มีทั่วไป

เป็นไม้ใหญ่ทรงพุ่มไม่ผลัดใบ สูงพอได้ยี่สิบเมตรฤาไฉน
ทรงพุ่มกลมหรือรูปกรวยกว้างได้ไง กิ่งห้อยย้อยลงไปดูสวยงาม

ใบเป็นใบเดี่ยวเรียงตรงข้ามสลับ รูปรีรับแกมใบหอกน่าเกรงขาม
ใบสีเขียวเข้มเรียบมันวาววาม ใบอ่อนม่วงแดงอร่ามงามน่าชม

ดอกสีเขียวอมเหลืองเป็นช่อช่อ แยกแขนงออที่ซอกใบได้เหมาะสม
ออกใกล้ใกล้ปลายกิ่งได้เกลียวกลม ออกดอกดมได้ในเดือนมกรา

ผลเป็นแบบทรงกลมหรือรูปไข่ เมล็ดในมีเมล็ดเดียวเปรี้ยวนักหนา
เปลือกผลบางเรียบเกลี้ยงสีเขียวนา เมื่อสุกมาสีเหลืองอมส้มดูกลมกลืน

เนื่องจากมะปริงนี้มีรสเปรี้ยว จี๊ดจ๊าดเชียวรับประทานได้ไม่ฝืน
ทำอาหารทานได้ทุกวันคืน แสนชื่นมื่นเมื่อทำต้มยำดี

หรือนำมาฝานจิ้มน้ำปลาหวาน ทำปริงดองทานกันมันสุขี
รากใช้ถอนพิษลดไข้ได้ทุกที สมุนไพรมะปริงนี้ดีจริงจริง

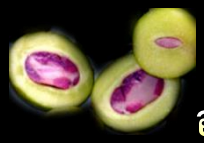

อานนท์ สรวิสูตร

ต้นไม้ใหญ่สูงแท้แผ่ก้านกิ่ง คือมะปริงอิงแอบแนบทองหลาง
พืชเมืองร้อนขึ้นได้ทั่วทุกทาง เขียวชอุ่มพุ่มกางพรางร่มเงา

ขึ้นในป่าอาศัยอยู่หมู่ลิงค่าง กระจงย่างระวังไพรอยู่ชายเขา
มะปริงผลหล่นดินเก็บกินเอา นกกาเฝ้าเกาะกิ่งกางปีกบิน

กิ่งห้อยย้อยเปลือกสีน้ำตาลแก่ ใบเรียงแลสลับข้ามงามสวยศิลป์
แผ่นใบบางเขียวเข้มเหมือนองค์อินทร์ ดูสมจินต์ดอกช่อยาวให้พราวตา

ดอกมะปริงเขียวอมเหลืองเมลืองสวย ทรงงามด้วยรูปไข่ปลายกิ่งหนา
ผลทรงกลมเหลืองอมส้มชมชื่นนา พบตามป่าร้อนชื้นขึ้นทั่วไป

ผลสุกงอมเปลือกบางอย่างผิวสาว ลิ้มรสเจ้าจัดจ้านยากขานไข
เปรี้ยวนักหนาชิมนิดให้ติดใจ น้ำปลาหวานช่วยได้หรือใช้ดอง

รากมะปริงสมุนไพรใช้รักษา นับเป็นยาถอนพิษไข้ได้ทั้งผอง
ไม้สูงใหญ่ต้นแม่น้ำและลำคลอง ช่วยประคองปลูกกันไว้ได้ป่างาม

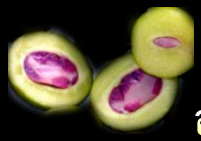

อัญชลี ณ เชียงใหม่